

ראש השנה (ב)

לימוד: נחלקו האם יש חיוב שמחה בר"ה ע"י בשר ויין, ו"א דיש חיוב שמחה ואפשר לקיימו על ידי לימוד התורה פיקודי ה' ישירים (שאנת אריה ק"א), ו"א דאין חיוב שמחה בר"ה.

פסוקי דזמרה: יש לכוון בפסוקי דזמרה ביותר כי זה העיקר, וכן כל התפילות הרגילות של כל השנה, ולא כאלו שמכונים רק בתפילות החדשות (ישיר דברי אבות).

אכילה לפני התקיעות: לכתחילה אין לאכול כלל לפני התקיעות, וכן היה מנהג הקדום. ובמקום צורך גדול יכול לטעום ולא לאכול יותר מכביצה. ויש מקילין לאכול יותר וסומכים על ההיתר של רבים דמדוכרי אהדי דהוי כמו שומה. אך עדיף שיאכל תבשיל ממין דגן כגון עוגת טורט שלא לכל הפוסקים נחשב כפת, מאשר לאכול עוגיות שהם פת לכו"ע ושתיה במשקה שאינו משכר מותר. נחלקו הפוסקים (ת"ס רע"א) האם יקדש לפני אכילתו ואם אוכל הרבה יקדש אך אם מספיק לו לשתות עדיף שלא לקדש כדי שלא יצטרך לטעום (בית יצחק י"ד), ורובה"ק נהגו לקדש על כוס הקאו"ע ששתו לפני התקיעות, ואח"כ הכניסו לתוכו חלב.

תקיעת שופר: נחלקו הפוסקים אימתי יוצאין התקיעות מה"ת, בתקיעות דמיושב או דמעומד (תוס' פסחים טו"ז), ולמעשה יכוון שרוצה לצאת המצווה על דעת חז"ל.

תקיעות דמעומד: העומד בשמו"ע ואוחז עדיין במלכותו א"צ למהר להגיע עם הש"ץ לתקיעות של זכרונות (אבני נזר בשם החידושי הר"ם שאחז באמצע מלכות בשעה שתקעו לשופרות), ואם הגיע למקום התקיעות והש"ץ לא הגיע עדיין צריך להמתין. אך אם יש חשש שיצטרך להמתין ולשהות כדי לגמור כולה, יש עצה למי שרוצה לשמוע התקיעות על הסדר יעשה שהיה לסיורגין וכך יוכל להתפלל במחשבה (שולחן השחר קאמנטא), אך אם מכיר בעצמו שמחשבתו תשוטט בדברים אחרים או שיצטרך לישב עדיף שימשיך תפלתו ואף שע"ז יוצא שישמע התקיעות אחרי תפלתו (חז"א קל"ז סק"ג).

הפסק: אין לדבר עד אחר גמר התקיעות, דהברכות פוסט אף התקיעות דמעומד, ובדיעבד יצא. אך אם צריך לומר אשר יצר מותר לכתחילה (שבט הלוי). ותהלים יש שהתירו, אך למעשה המנהג להחמיר בזה. מותר להתוודות בלחש בין התקיעות וכן הוא ע"פ קבלה, ויש מחמירין בזה מחשש הפסק (מ"ב בשם דה"ח), אסור ללמוד "בפה" אלא דברים של ר"ה.

טעות: השומע שמסופק באיזה תקיעה עומד עכשיו כדאי לכוון שמכוון לצאת לשם מה שתוקע התוקע, דא"ל לא יצא. במה ד"א באופן שהטעות הוא בין זכרונות למלכות וכיו"ב דהוי מצווה אחרת, אבל אם הטעות באותו סדר ורק טעה בין תקיעה ראשונה לאחרונה לא מעכב (מ"א תק"ג).

נשים: נשים פטורות מתקיעת שופר. ואם רוצות יכולות לתקוע ואז מברכות לעצמן. אך רוב הנשים נוהגות לשמוע. התוקע נשים אינו מברך אלא צריכות הנשים לברך בעצמן (שו"ע תקפ"ט), נתאחרר ולא שמעה הברכות והתקיעות דמיושב תברך לעצמה ועדיף לפני התקיעות דחזרת הש"ץ.

יום טוב שני: שני ימים של ר"ה הרי הם קדושה אחת רק לחומרא ולא לקולא, ומזה נסתעף כמה דינים:

שהחיינו: נחלקו הפוסקים (רש"י רשב"ם ריב"א) האם לברך שהחיינו בקידוש ובתקיעות שופר. ולהלכה בקידוש לכתחילה יקח פרי חדש (ועיין בגמ"ש סימן י"ח אמאי לא הוי הפסק מספק), ובדיעבד יברך גם בלי פרי חדש. ובתקיעות שופר להשו"ע לא יברך ולהרמ"א יברך. ועדיף טפי אם יש לו בגד חדש. הרבה נוהגים לקחת רימון (אם אין אולכים בליל ראשון), ואף שמצוי כל ימות השנה, מ"מ מברך אם ניכר הבדל בין רימונים חדשים

לישנים. צריך שהפרי החדש יהיה לפניו בשעת קידוש. וכמו"כ בהדלקת נרות על השולחן, ויש לה להדליק סמוך לקידוש ממש שלא יהא הפסק בין אכילת פרי לשהחיינו (מ"ס א"א). יש נוהגים שכל אחד מבני הבית מברך שהחיינו על פרי חדש, ויודיע זה לבני הבית קודם הקידוש שלא לצאת בברכת שהחיינו של הקידוש (מ"ס א"א), ועושים כן לסימן טוב (ש"ס). אך אחרים נוהגים שאוכלים בעצמם מהפרי ושהחיינו יוצאים מבעה"ב (מבית לוי), (יש לדון מצד חבילות שמברך שהחיינו על מצווה ופרי ביחד - כתב סופר).

הכנה: אסור להכין מיו"ט א' לשני, ובמקום הצורך מותר להוציא מהמקור והמקפיא לצורך יום ב', ובלבד שלא יאמר בפה הסיבה שמוציאו, ויוציאו בעוד היום גדול שלא יהיה ניכר הדלקת נרות לאחר צאה"כ.

עשי"ת

ההנהגה הראויה בימים אלו: מצוות ומעש"ט: נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ומעש"ט ולעסוק במצוות מר"ה ועד יו"כ יותר מכל השנה (רמב"ם הל' תשובה), **תפילות ותחנונים:** בכל הימים שבין ר"ה ליו"כ מרבים בתפילות ותחנונים (שו"ע תר"ג). **חומרות:** מהראוי שיתנהג האדם בעשי"ת בדברים וחומרות אף שאינו נוהר בהם כל השנה (ב"ש), כי גם הקב"ה מתנהג בחסידות עם בריותיו (ח"י אדרס), ואף אם יזהר בדבר חסידות באלה הימים בלבד ולא ינהג בחסידות ההוא אחרי כן נכון הדבר (רמ"ק). **עסקיו:** ימעט בעסקי חול ומסחר ויהיו ימים אלו כחזה"מ (מטה אפרים).

תשובה: חובתה: "מה נואלו היוצאים לפועלם ולעבודתם עדי ערב, בימים הנוראים ימי דין והמשפט ואינם יודעים מה יהיה משפטם. וראוי לכל ירא שמים למעט בעסקיו ולקבוע ביום ובלילה עיתים להתבודד בחדרו ולחפש דרכיו, ולחקור ולקדם אשמורות ולהתעסק בדרכי התשובה וכשרון המעשה" (לשון רבינו יונה). **זכותה:** "אע"פ שהתשובה והזעקה יפה לעולם, בעשרה ימים שבין ר"ה ויו"כ היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד, שנאמר דרשו ה' בהמצאו" (לשון הרמב"ם). **אופן התשובה:** שבעת ימים שבין ר"ה ליו"כ הם כנגד שבעת ימי השבוע, ובכל יום יעשה על אותו יום. דרך משל ביום א' יעשה תשובה על מה שחטא כל ימיו ביום א' (יערות דבש).

תנאי תשובה: היות ורבים נבוכים בזה היאך לקיים מצוות התשובה ננסה לפרט למעשה היאך לקיימו וכדלהלן. א] **חרטה:** שיתחרט בלבבו על מעשיו הרעים שעשה. ב] **וידוי:** שיתוודה בפיו ויאמר חטאתי עויתי פשעתי. ג] **עזיבת החטא:** בזה יש לדון מכמה אנפי וכדלהלן. מה הגדר של עזיבת החטא והאם צריך עזיבה מכל החטאים. **גדרו:** ו"א רק לעזוב את עצם החטא, כגון שבשעת התשובה לא יהיה גל בידו, דאז הוי כטובל ושרץ בידו (שו"ע תענית ט"ו). וי"א דצריך גם קבלה בלב להבא שלא לחטא (רמב"ם). וי"א דלא מספיק עזיבת החטא גרידא אלא צריך שיהיה לו "רצון" שלא לחטא, אבל אין צריך קבלה גמורה (רבינו יונה). ולהלכה נקטו **הרמב"ם** (מ"ב, ח"א), דצריך קבלה בלב להבא עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא. וכונתו דא"צ שידע בברור ששוב לא יישל אלא סגי במה שרוצה באמת בכל ליבו שלא לבוא לידי חטא, ויעיד עליו יודע תעלומות דאם היה לו "עכשיו הנסיון" לחטוא היה עומד בה (מאירי, רמב"ם). **על כל החטאים:** ו"א דסגי שמקבל ע"ע שלא לשוב לכסלה והוי בעל תשובה (רמב"ם). ו"א דלא מועיל א"כ עושה תשובה על כל החטאים (חובת הלבבות). נמצא דמצוות התשובה לא מעבר הים היא, וכשאדם מתחרט מאוד על כל עוונותיו ומתקרב מאוד להקב"ה ומחליט בדעתו שאינו רוצה בשום אופן לעבור על מצוות ה', תשובתו מתקבלת מיד.

הרה"ג ר' יהושע לאנגויער שליט"א

מסתפק אם התיקון היה תוך כדי דיבור

בעשרת ימי תשובה צריך לומר "המלך הקדוש", ואם טעה ואמר הא-ל-הקדוש, יכול לתקן תוך כדי דיבור, ואם תיקן את עצמו לאחר כדי דיבור צריך לחזור לראש התפילה.

יש לשאול מה הדין אם טעה וסיים הא-ל-הקדוש, וקודם שהתחיל אתה חונן תפס את עצמו ותיקן, אבל **הסתפק אם זה היה עדיין בתוך כדי דיבור, או לא**, האם צריך לחזור ולהתפלל, כיון שאולי לא תיקן, או כיון שספק ברכות להקל, אין צריך לחזור ולהתפלל?

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: כשממתינים לש"ץ בתקיעות דלחש, אם מותר לשבת, ואם אין חשש להמתין על הש"ץ זמן רב בשתיקה?

תשובה: ראשית כשאדם שמע שלושים תקיעות בראש השנה, יצא ידי חובת מצוות תקיעת שופר מדאורייתא לכל הדעות. חז"ל תקנו שהתקיעות שתוקעים בציבור יהיו על סדר הברכות. ואמרו במסכת ראש השנה (דף טז ע"א) למה תוקעין ומריעין כשהו יושבין, ותוקעין ומריעין כשהו עומדין, כדי לערבב השטן.

ונחלקו הראשונים לאחר שנהגו לתקוע גם קודם התפילה, מה הם עיקר התקיעות, דעת הרמב"ם והריטב"א, כשתוקעים את התקיעות של מיושב, כבר יוצאים ידי חובה, ולכן חז"ל תקנו שיצאו ידי חובה קודם התפילה, כדי לערבב את השטן שלא ישטין בשעת התפילה, והתקיעות בחזרת הש"ץ לאחר שכבר יצאו ידי חובה, כדי שהתקיעות יעלו לרצון את התפילה.

אולם דעת רב האי גאון (תמים דעים קיט) והתוס' (פסחים דף קטו ע"א) שעיקר התקיעות הם בשעת חזרת הש"ץ, והתקיעות דמיושב הם רק לערבב את השטן. [ולכן סובר הגרי"ז **מבריסק** זצ"ל שכל אחד חייב לשמוע את כל חזרת הש"ץ, כי אם אינו שומע, בשבילו התקיעות אינם על סדר הברכות, אולם דעת החו"א (סימן קל"ז סק"ג) שכיון שהציבור שומע ותוקע, גם הוא מצטרף עמהם, אולם בוודאי שצריך שיהיו לפחות עשרה שישמעו את כל חזרת הש"ץ].

התקיעות של תפילת לחש, אינם מעיקר הדין, אלא הם מנהג שהנהיגו, ואף שזה מוזכר בראשונים, אולם עיקר המנהג הוא על פי **האר"י**, [ובשו"ת **אבני נזר** (סימן תמה ותמו) האריך נגד המנהג לתקוע בלחש [בגלל שזה גורם הפסק לתפילה, ולפעמים גורם לתפילה במהירות], אולם למעשה נתפשט המנהג בקהילות החסידים לתקוע בתפילת לחש, וכן נוהגים בני ספרד.

תקיעות האחרונות להשלים מאה קולות, הוא מנהג מאוחר יותר, ומקורו **מהשל"ה** כמו שכתב **במשנ"ב** (סימן תקנ"ז סק"ג). והנה המפסיק בתפילה גם בשתיקה נחשב להפסק, כמו שכתב **בשו"ע** (או"ח סימן קד ס"ה) שאם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש, ואם לאו, חוזר לתחלת הברכה שפסק בה. ופירש במשנה ברורה ששהה בשתיקה, ואם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש, ואם שהה פחות מזה, אבל שיהיו ארוך, חוזר לתחילת הברכה, ואמנם לגבי לחזור לראש, או לתחילת הברכה יש בזה כמה פרטי דינים, יעו"ש **בביאור הלכה** (ד"ה ואם לאו), אבל חזינן מזה שגם שתיקה נחשבת להפסק.

ובוודאי שאין ראוי לשבת באמצע תפילת שמונה עשרה, וכמבואר בשו"ת **שבט הלוי** (ח"א סימן כ"ג) אם אין לו שום צורך לשבת למה לו לשבת באמצע התפילה, אבל עצם המנהג שם צ"ע קצת. [כלומר להמתין זמן רב בשתיקה].

ובספר ברכת הבית (שער מא אות כה) כתב, במקום שנוהגין לתקוע כשמתפללין בלחש, וממתינין על בעל התוקע, אם הוא מאריך מאד, ויש לחוש שישהה כדי שיגמור את כולה, לא ימתין אלא יתפלל כסדר.

והעצה כדי שתפילתו תהיה בהידוה, שישער בערך כמה זמן מתפללים מלכות, ולפי זה ישתדל להתפלל, ולא ימהר בתפילתו, באופן שיצטרך להמתין זמן רב.

תשובה שלימה – באמת!

היא חרטה איתנה כ"כ עד שיהא כ"כ ברור בנפשו ואף "יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב עוד לזה החטא לעולם".

"ובאמת", נאמר ר' לייב, "א גרויסע רחמנות על נפשות אלו, כי הם 'באמת' מלאים חרטה. החרטה שלהם אכן מגיעה מהחלק הטוב שנשאר עדיין אצל רוב הרשעים, שהם עדיין בבחינת רשע וטוב לו במדריגה הנמוכה יותר, ולא זאת בלבד הוא אף 'מלא' בחרטה. התכונה הזאת מהחלק הטוב שבו שמביאה אותו לידי חרטה, באה מאליה אחר כל עבירה שנשכל. ברם, נַעֲבֹאָךְ, הוא הגביר כל כך את החלק הרע שבו, עד שאין הוא מסוגל להתרומם מהבוץ ולעשות מהחרטה הזאת איזה תשובה למעשה".

"זהו יסוד גדול לימים אלו", ממשיך ר' לייב בהתעוררות, "שנדע שמחשבת החרטה, כמה שהיא חשובה ונחוצה, אם לא מממשים אותה ומגיעים לידי תשובה ראויה באמת, שעושה איזה פעולה בנפשו ומקבל החלטה להיות מודה ועוזב, אין בכך כלום. ולהיפך", אומר ר' לייב אחר מחשבה נוספת, "אולי הרהורי תשובה מזוייפים אלו, ירחיקו אותנו מן המטרה, אם לא יתחיל לעבוד, לקחת את מחשבת החרטה ולראות אין הולכים עם זה הלאה".

"וכעת, ניגש אל המדריגה הנמוכה ביותר של הרשע, שזה ר"ל ה'רשע ורע לו' כפי שמגדירו הרב, והוא זה "שאינו מתחרט לעולם ואין באים לו הרהורי תשובה כלל". ישנם רשעים, אשר לא עלינו כל כך השתקעו בעוונותיהם, עד שהם אין מרגישים כלל את החלק הטוב ואין עולה בהם אף פעם הרהורי חרטה על מעשיהם המקולקלים. ורשע כזה "נקרא רשע ורע לו, שהרע שבנפשו הוא לבדו נשאר בקרבו כי גבר כל על הטוב עד שנסתלק מקרבו". אין אנו יודעים שהוא רשע גמור עד שלא נשאר בו טוב כלל", מבאר ר' לייב, "כי אם היה בו איזה טוב קצת, אזי לא יתכן שלא היה עולה בו, לפחות לעיתים רחוקות איזה הרהור תשובה. אך רשע כזה, שלא עולה בו הרהור תשובה כלל, הרי סימן שכל הטוב שבו נסתלק מקרבו. אמנם הטוב עצמו לא נפגם ולא נתקלקל, אך הוא פשוט נעלם ממנו, ורמזנו לשיבוך".

"אבל אין יתכן, שיהודי, שיהיה מי שיהנה, ישאר בלי טוב כלל"? תמה פנחס'ל, "הרי ישנם מקראות מלאים מזה שלא ידח ממנו נידח וכדומה. ואין אפשר לומר שלא נשאר בהם שום טוב?"

"יפה שאלת", נענה ר' לייב בהנאת מה - ואומה, "אכן אין הכוונה שכל החלק הטוב שלו נסתלק והלך מקרבו והוא נשאר בלי הנשמה הקדושה, אלא הכוונה היא שהנשמה הקדושה היא בהסתרה אצלו ואינה מאירה באופן גלוי. ורק החלק הרע הוא בגילוי אצלו. והחלק הטוב "עומד בבחינת מקיף עליו מלמעלה" ולכן אין הנשמה הקדושה יכולה להתגבר ולעורר את הרשע בהרהורי חרטה ותשובה. אמנם, כפי שאמרת", מסכם ר' לייב, "גם הרשע עדיין מקושר לנשמה הקדושה אם כי בבחינת מקיף. ולכן אף על פי שחטא ישראל הוא. ויתכן ש"ע"י התעוררות חזקה מאוד של הנשמה הקדושה, אף הוא יכול לחזור בתשובה שלימה ולהתקרב אל השם. ולכן אמרו רבותינו ז"ל "כל בי עשרה שכינתה שריא" דהיינו שכל מקום שיש עשרה יהודים יש השראת השכינה, כי מבחינת נשמותיהם הקדושות, אף מבחינת מקיף, יש כאן מקום להשראת השכינה".

"תשב אנוש עד ד-כ-א ותאמר שובו בני אדם... הנעימה העמוקה והמתוקה עטפה את כל בני החבורה אשר ישבו סביב השולחן, וחדרה אל עמקי הלב. אחדים אף ניגבו בחשאי עיניים לחות מרסיסי דמעה, כאשר ר' לייב מצטט בקול גדול את לשון הרב, "זאחר כך גובר בו הטוב שבנפשו האלוקית ומתחרט ומבקש מחילה וסליחה מהשם, והשם יסלח לו אם שב בתשובה הראויה..." "במה זכינו" - מסיים בהתעוררות - "לכזה מתנה יקרה מהשם יתברך, שברגע אחד ע"י חרטה גמורה יכול אף מי שנקרא רשע לשוב בתשובה שלימה אל השם, ולחזור ולהקרא אהוב ונחמד למעלה".

"אמנם", מחדד ר' לייב ואומר, "כאשר עסקינן בהרהורי חרטה ובתשובה שלימה אל השם, יש לנו לזכור את מה שהרב אומר שהסליחה והכפרה תלויה בתשובה ראויה. והזירות יתירה יש שלא נטעה בזה, כפי מה שנראה כעת בדבריו הקדושים. שישנו מדריגה נוספת אצל הרשע וטוב לו, שבמדריגה זו הוא אמנם מלא חרטות על עוונותיו, אך אין הוא משכיל לשוב אל השם כראוי, והוא נשאר ר"ל בשאל עוונותיו".

"וכן אומר הרב, 'ויש מי שהרע גובר בו יותר ומתלבט בו כל שלושה לבושים של הרע, ומחטיאו בעבירות חמורות יותר ובעיתים קרובים יותר, אך בינתיים מתחרט ובאים לו הרהורי תשובה מבחינת הטוב שבנפשו שמתגבר קצת בינתיים'. במדרגה השניה של הרשע וטוב לו" - מבאר ר' לייב, "מדובר על רשע שמצבו הרוחני יותר קשה. היצר מצליח להכשילו יותר בכל המובנים, החטאים שלו נוגעים לכל השלושה לבושים, דהיינו שהוא נכשל ר"ל גם במחשבה גם בדיבור וגם במעשה. בנוסף לכך כישלונותיו נוגעים גם בחטאים חמורים יותר, וגם הוא נכשל לעיתים קרובים יותר מהרשע וטוב לו הקודם - שדיברנו עליו".

"אמנם, הרי בכל זאת מדובר על 'רשע וטוב לו' דהיינו שעדיין יש לו חלק הטוב של נפשו האלוקית, אלא שהיא כפופה ל"ע לחלק הרע שבחלל השמאלי. ברם היא עדיין מורגשת במעט, ולכן, בינתיים, עובר לעשיית העבירה באים ועולים לו במחשבתו הרהורי תשובה וחרטה על מה שעבר". "נו", אומר זאנוויל, "מה טוב ומה נעים, מי פילל שאף במצב כזה יהיה הרשע עם מחשבות תשובה וחרטה, הרי זה לא מובן מאליה הלא כן?"

"אח... נענה ר' לייב, "בדיוק על זה אנו דנים. כמה שיש להיזהר שלא לילך שולל אחרי 'הרהורי תשובה' אלו. כי מהתשובה הזאת לא נשאר לרשע שום דבר, גארנישט מיט נישט! הוא יכול כל ימיו לחיות בחרטה אך רשע ישאר! חד וחלק!"

"אבל מדוע?" שואל זאנוויל. "כי כך אומר הרב", לואט ר' לייב במתינות ומשפיל עיניו אל תכריך הכתבים, "שהרשע הזה אמנם מלא חרטה "אלא שאין לו להתגברות כל כך לנצח את הרע לפרוש מחטאיו לגמרי להיות מודה ועוזב. ועל זה אמרו רבותינו רשעים מלאים חרשות, שהם רוב רשעים שיש בבחינת טוב בנפשם עדיין". דהיינו, מסביר ר' לייב, "החרטה הזאת של הרשע, לא מועילה כלום ברגע שהוא לא עשה "תשובה הראויה" שהיא להיות מודה ועוזב. וכמו שכתב הרמב"ם שתשובה

"אורי וישעי" (ב)

אל תסתור פניך ממוני אל תט בְּאֶף
עֲבָדְךָ עֲזָרְתִי הֵייתָ אֵל תַּטְּשֵׁנִי
וְאֵל תַּעֲזֹבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

מצאנו עוד פירוש נפלא מהרה"ק בעל הנועם מגדים בספרו אמרות טהורות שמפרש ע"פ הגמ' (בב"י ע"א) במה שהשיבו ר"ע לאותו מין משל שאנו קרויין בניו ולכן ראוי ליתן צדקה לעניים אף שהקב"ה בראם עניים. והנה כתיב מתן בסתר יכפה אף. ואם ח"ו אנו קרויין עבדים בשאין עושיין רצונו של מקום אז חוזר האף כי הצדקה אינו כופה לאף. וזה בקשת דוד המע"ה אל תט באף עבדך ר"ל גם בעת שאינם עושיין רצונו של מקום שהם נקראים עבדים עכ"ז אל תט אותנו ח"ו באף.

וכע"ז פ"י הגאון מהר"ש קלוגר ש"ע שלא תסתיר פניך ויהיה לי צלם אלוקים עי"ז אנתנו קרויין בניו ואז ממילא אל תט באף עבדך ולא אהיה כעבד רק כבן ולא אהיה נדון בדינא קשיא רק בדינא רפיא.

והרה"ק בעל התניא מרמז בפסוק זה בהקדם שהעולם מחולק לד' עולמו' אצילות בריאה יצירה עשיה, ומרומז בפסוק בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ואתה אנו מבקשים אל תסתור פניך ממני בחי' פנימית הנ"ל. "אל תט באף עבדך" פ"י שלא תטה את עבדך לבחי' "אף עשיתיו" - שהוא התפשטות בחי' חיצונית החיות, אלא מבחי' פנימית.

והגאון מוהר"ש קלוגר ביר פ"י נפלא בזה, ונקדים לזה דברי רביה"ק הנחל יצחק זיע"א (נחל יצחק כי תבא) וז"ל: והה"ק מאפסא בעל אוהב ישראל ז"ל ע"פ (פ"ר בראשית ד"ה וימנר אלקים) אמר שהאדמה חטאה ולא הוציאה עץ פרי רק עץ עושה פרי, לפי שרצתה שיהי' מליצה טובה על האדם כשאינו מקיים ציווי ה' כראוי, דכיון שנברא האדם מן האדמה החוטאת, ממילא החומר שלו עכור ומושכו לחטא ואין עליו טענה כ"כ, כיון שהוא בא ממקור כזה. והוא שאנו אומרים "זכור כי עפר אנחנו" (תהלים קג יז). זה אחת מן המליצות שנקבעה עבורינו. וישנם כאלה וכאלה הרבה מליצות טובות להמליץ טוב על ישראל. אכן צריכים אנו בעצמנו לקנות מדה טובה זו לדון את כל האדם לכף זכות, ועי"ז נזכה שידונו אותנו בשמים ובכל העולמות לכף זכות. וכל הקטרוגים יהיו בטלים ומבוטלים, ונזכה למחילה סליחה. עכ"ל.

וזה לשונו הזהב של מהר"ש קלוגר: "אין לנו תקנה ורק וכסאו לארץ מגרתה בטענת כי האדם עפר מן האדמה. אך לבא למדרגה זו אין די בעשרת ימי תשובה במעט ימים א"א לבא למדרגה זו, והנה ידוע דבר"ה נחשב האדם כברייה חדשה, וז"ש הקצרת ימי עלומיו וגם העטית עליו בושח סלה כי כשיבא לריב עם האדם בא דרך גאווה ובוז, וא"כ יש לנו בושח במה שלפניו ית' טוענין להיפוך. וז"ש המשורר פ"ק כ"ז [פסוק ט] "אל תסתור פניך ממני ואל תט באף עבדך" מה שאנו עושה מריבה עם אחרים ואני בא לכלל כעס וא"כ אינו מחזיק עצמי כעפה, אעפ"כ אל תסתור פניך ממני רק תעשה לי כמו שעשית מאז "עזרתני היית" והיית אתה מלמד עלי זכות לומר לפתח חטאת רובץ, כן גם עתה תעשה כן, וא"ש. עכ"ל.

יעמרו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגיליון

- ידידנו הנכבד הרב אברהם גראס שליט"א לרגל היכנס בני הבה"ח חיים מרדכי נ"י לעיתונות למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיראה מננה ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה ובט"ס אב"ר
- ידידנו הנכבד הרב יחזקאל שרנא ראזענבוים שליט"א לרגל הולדת בתו למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיראה מננה ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה ובט"ס אב"ר
- ידידנו הנכבד הרב"ח ר' עקיבא ריבל שליט"א לרגל הולדת הנכד בן לבנו הרב"ח ר' אברהם נסן שליט"א למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיראה מננה ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה ובט"ס אב"ר
- ידידנו הנכבד הרב"ח ר' בנימין ווייס שליט"א לרגל הולדת הנכד בן לבנו הרב"ח דוד הי"ו למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיראה מננה ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה ובט"ס אב"ר
- ידידנו הנכבד הרב"ח ר' עקיבא ציבל שליט"א לרגל הולדת הנכדה בת לבנו הרב"ח שלמה זלמן הי"ו למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיראה מננה ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה ובט"ס אב"ר
- ידידנו הנכבד הרב"ח ר' אברהם נסן שליט"א לרגל הולדת בתו למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיראה מננה ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה ובט"ס אב"ר

הגיליון נדפס בחסות דפוס שווה לברכה והצלחה בכל העינים • רח' השלושה 30 ב"ב • 03-657999